

KROLOWAĆ (838) *vb impf*

krolować (836), **kralować** (1), **krolewać** (1); krolować : kralować : krolować *OpecŻyw* (14 : 1 : 1).

Pierwsze o pochylone, drugie o, e oraz a jasne. ◇ W kralować pierwsze a jasne.

inf królować (142), królówaci (1); -ać : -aci *OpecŻyw* (8 : 1). ◇ *praes* 1 sg króluję (3). ◇ 2 sg królujesz (82). ◇ 3 sg króluję (129). ◇ 1 *pl* króluj(e)my (1). ◇ 2 *pl* królujecie (1). ◇ 3 *pl* królują (29). ◇ *praet* 3 sg *m* królował (239). *f* królowała (6). *n* królowało (1). ◇ 2 *pl m pers* królowaliście (1). ◇ 3 *pl m pers* królowali (22). *subst* królowały (1). ◇ *fut* 1 sg *m* będę królował (1). ◇ 2 sg *m* będziesz królował (5), będziesz królować (1); będziesz królował: będziesz królować *Leop* (1 : 1). ◇ 3 sg *m* będzie królował (40), królować będzie (14), będzie królować (1); będzie królował *WróbŻółt* (4), *SeklKat*, *HistAl*, *KromRozm III*, *LubPs* (2), *BielKron* (3), *HistRzym*, *KochPs*, *ArtKanc* (3), *WujNT* (3); królować będzie *RejPs*, *RejZwierz*, *KuczbKat*, *BudNT*, *GrabowSet* będzie królował: królować będzie *Leop* (4 : 1), *BibRadz* (3 : 1), *RejAp* (4 : 1), *RejPos* (5 : 4), *BudBib* (2 : 1), *NiemObr* (1 : 1); będzie królował: będzie królować *CzechRozm* (1 : 1). *f* będzie królowała (1) *RejZwierc*, będzie królować (1) *Leop*. *n* będzie królowało (2). ◇ 1 *pl m pers* królować będziemy (4), będziemy królować (4), będziemy królować (2) *RejWiz*, *HistRzym*; królować będziemy *BibRadz*, *CzechRozm*, *ArtKanc*; będziemy królować *KrowObr*, *RejAp* (2); królować będziemy : będziemy królować *WujNT* (1 : 1). ◇ 2 *pl m pers* będziecie królować (1). ◇ 3 *pl m pers* będą królować (8), królować będą (5), będą królowali (1); będą królować *Leop* (2), *ArtKanc*; królować będą *BibRadz* (2), *CzechEp*; będą królować : królować będą *WujNT* (3 : 2); będą królować : będą królowali *RejAp* (2 : 1). ◇ *imp* 2 sg króluj (2). ◇ 3 sg niech, niechaj króluję (3). ◇ *con* 1 sg *m* bych królował (7), bym królował (1); bych : bym *WujNT* (1 : 1). ◇ 2 sg *m* byś królował (4). ◇ 3 sg *m* królowałby, by królował (32). *f* by królowała (9). *n* by królowało (1). ◇ 1 *pl m pers* byśmy królowali (9), bychmy królowali (1); byśmy : bychmy *RejPos* (2 : 1). ◇ 2 *pl m pers* bodajecie królowali (1). ◇ 3 *pl m pers* by królowali (6). *subst* by królowały (3). ◇ *con praet* 1 sg *m* bych był królował (1). ◇ *part praes act* królując (9) [*w tym: RejZwiercPodw* 183 być może *N sg n od* krolujący].

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Być królem (królówq); sprawować rządy, panowanie; *regnare* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *regere* *Calep*; *imperare* *Modrz*; *regnum exereere* *Cn* (705) : *OpecŻyw* 183v; *BielŻyw* 163, 164 [2r.], 166; *MiechGlab* 47, 48 [2 r.]; *HistAl* A6, A8v [2 r.], Cv; Pán Kryřtus tu ná ten řwiát przyřzedł [...] nie dla tego/ áby tu pánował/ krolował [!]/ y rořkazował/ iáko pánuia tego řwiatá Krolowie Cefárze y Pánowie *KrowObr* 3, 163v; We trzydzieřci lat był Dawid/ gdy iał Krolować: á Krolował czterdzieřci lat, *Leop* 2.Reg 5/4; mowi Pan: á wzbudzę Dawidowi płod řpráwiedliwy: y będzie Krol krolował/ á będzie mądry y będzie czynił Sąd y řpráwiedliwořć ná řiemi *Leop Ier* 23/5, *Gen* 36/34, 39, 2.Reg 5/4, 4.Reg 11 *arg*, 11/21 (27); wřzyřcy Izráelczycy zezwaláli ná mię ábych ia był krolował/ ále przenieřione ieřt kroleřtwo ná brátá mego *BibRadz* 3.Reg 2/15, 3.Reg 15/28, 4.Reg 15 *arg*, 1, 18/1, 25/27 (14); Szczęřliwe řá Kroleřtwá one/ w ktorych áłbo Philozophowie kroluia/ áłbo Krolowie philozophuia. *OrzRozm* A2; niechay wynidzye wyrok od krolá áby Wáłyty więcey do ciebie nie chodziła/ á ina lepřza áby zá nię krolowála. *BielKron* 114v, 8v, 61v, 67, 68, 74 (32); *Mącz* 350a; *OrzQuin* Sv [2 r.],

S4; *RejAp* 34v; *GórnDworz* Ee4v, Gg2, Ff8v; KRol niektoꝛy krolował/ w ktorego Páníftwie iet był ieden młodzienciec od zboieci. *HistRzym* 4, 30v, 73, 90v, 91 [2 r.], 91v (10); *RejPos* A3; *BielSat* G; *RejZwierc* 92v; Senat ábo łudzy krolewłcy nie łą rowney mocy s krolem/ áni s krolem/ ábo zá krolá kroluią *RejPosRozpr* b4; *BudBib Gen* 36/33, 34, 35, 36, 37 (29); *HistHel* D2v; połpoliće o káżdym krolu piłzą w Bibliach/ Naprzod iáko mu wiele lat było gdy począł krolować/ á potym záraz iako wiele lat krolował. *BudNT Gg3*; *CzechRozm* 136 [2 r.], 136v [2 r.], 137v, 138v, 139 (15); *PapPrPan* Ee2, Hhv; Są niektoꝛzi/ co ták rozumieią [...] że to iedno/ Krolować y Krolem się názywáć: iáko páchołętá rozumieią/ że toż iet ná koniu śiedzieć/ co koniem ípráwować *ModrzBaz* 19v, 17 [2 r.], 22v, 49v, 107; *SkarŻyw* 251; *CzechEp* 298; *BielSen* 13; KIEdy Krol Herod krolował/ Náđ Zydy pánował *ArtKanc* C13; *ActReg* 170; *Calep* 906b, 907a; *Phil* E2v; *GórnTroas* 22; *KochFrag* 43; *OrzJan* 62, 92, 98 [2 r.], 101, 126; *WujNT* 777, 801, Xxxxx2; *JanNKar* B4v; *SarnStat* *7, 897; *KlonKr* A3v, Cv, C2, C3, E (14); *SkarKaz* 637b; *SkarKazSej* 660b, 693a, 697a.

krolować u kogo [pl] (1): Pírwíza Monárchia byłá v Káldeyczykow/ v ktorych napirwey krolował Niemrot potomek Chámow *BielKron* 10.

krolować komu (6): Ktho tho mowił/ że nie będzie nam Krolował [*non regnabit super nos*] Saul? *Leop* 1.Reg 11/12; *LeszczRzecz* A6; *OrzQuin* S4, X4; *RejPos* A3v; *KlonKr* F2.

krolować nad kim, nad czym (60): *BielŻyw* 148 [2 r.]; *MurzNT Luc* 19/27; *LubPs* Y6v; gdy Saul Krolował náđ námi [*cum esset Saul rex super nos*]/ tyś wywodził y zálie prziwodził lud Ífráelfki. *Leop* 2.Reg 5/2, *Deut* 17/20, *Iudic* 9/22, 1.Reg 16/1, 2.Reg 5/5, 3.Reg 14/2 (13); *BibRadz* 1.Reg 11/12, 37, 42, 15/9, 25 (8); *BielKron* 68v, 70, 83, 90, 98v (15); *RejAp* 93v; *RejPos* 315 [2 r.]; *BudBib Gen* 36/31, 1.Reg 2/14, 8/7, 9, 11 (10); *HistHel* B; vłýfzał że Archelaus krolował náđ Iudfką (ziemią) [*regnaret in Iudea*] miáłto Herodá oycá íwego *BudNT Matth* 2/22, *Luc* 19/27; *CzechRozm* 136v, 139; *WujNT Luc* 19/14, 27.

krolować na czym [= *nad czym*] (8): *Leop* 4.Reg 11/3, 4.*Esdr* 11/39, *Ier* 33/21; O rodzáiu Máchábeow/ ktorzy krolowáli ná Zydołtwie porząd iáko kfiążetá. *BielKron* 118, 178; *RejAp* 53, 55; *BudBib* 4.*Esdr* 11/39.

krolować po kim [= *być następcą*] (46): *PatKaz* III 104; *BielŻyw* 148; *MiechGlab* 66; Vmárl pothym Belá/ y krolował po nim [*regnavit pro eo*] Iobáb *Leop Gen* 36/32, *Gen* 36/35, 36, 37, 4.Reg 3/27, 10/35 (16); *BibRadz* 1.Reg 11/43, 15/24, 2.Reg 14/16, 29, 15 *arg* (11); *BielKron* 74, 91, 91v, 117v, 118 (10); *HistRzym* 134; *BudBib* 2.Par 32/33, 36/8, 3.*Esdr* 1/42; *CzechRozm* 156; ZYGMVNT AVGVST, po Oyцу/ w pokoju krolował *KlonKr* A4.

krolować w czym [= *nad jakim krajem*] (101): *OpecŻyw* 29v; *HistAl* G7v; vłýfzał że Archelaus kroluie w ziemi Zydołfkiéi *MurzNT Matth* 2/22; náłtanie Krolełthwo ná ziemi [...] A będą w nim Krolowáć dwánaście Krolow/ ieden po drugim. *Leop* 4.*Esdr* 12/14, *Gen* 36/31, 4.Reg 12/1, 21/1, 2.Par 20/31, 21/5 (16); *OrzList* hv; *BibRadz* 1.Reg 11/42, 2.Reg 14/23, 15 *arg*, 2, 18/2 (13); *OrzRozm* K3v, V3v; Krolowáli Izráelitowie w zyemi Kánáneýłkiey lat 261. miełęcy VII. *BielKron* 89, 47v, 68v, 81v, 82v, 83v (27); In quibus regnas. W któꝛych ty kroluyefz, To yełt náđ kim małz zwiefchność/ któꝛe rządził y ípráwuyefz. *Mącz* 350a; *OrzQuin* X4; *HistRzym* 6v, 54, 106v, 114, 126v; *RejPos* 25v; *BudBib Gen* 36/31, 32, 3.Reg 2/11 [2 r.], 4.Reg 16/2, 2.Par 20/31 (19); *CzechRozm*

117v, 184, *4, **5v; *StryjKron* 11; *OrzJan* 97, 100; *WujNT Matth* 2/22, s. 864; *SarnStat* 881 marg; *KlonKr* E2v; *SkarKaz* 519a.

W porównaniu (1): Wźedł [...] ná Papieřstwo iáko Lis/ krolował iáko Lew *KrowObr* 79v.

Szereg: »panować i krolować« [szyk 2 : 1] (3): *Mqcz* 350a; Thák iż nam Wálřá k.M. w wielkieu fławie/ y w dobrym pokoyu/ z łálki Páná řwego/ długo pánować y krolować będziefz raczył *RejPos* A3v; *Calep* 906a.

Iron. (1): Ia przy řwobodzie zořtawam A ti iuřz tak panie bracie Racz krolowacz tu wtey kracie *RejRozm* 408.

W przen (3) : Vyzrzałem/ że ona głowá ktora była zořtálá/ á řniá czterzy řkrzydłá one ktore kniey należały [!]/ á wznieřli řie były áby krolowały *Leop* 4.*Esdr* 12/2, 4.*Esdr* 11/28, 31.

krolować na czym (1): zořtáły dwie głowie/ ktore takież Krolowały ná řiemiu *Leop* 4.*Esdr* 11/34.

a. *O Bogu: być władcą řwiata: nieba i řiemi; regnare Vulg, PolAnt* (275) : *OpecřYw* 161v; *TarDuch* D7; *Regnabit dominus iⁿ faecula deus tuus Sion: in generatione^m et generationem.* Będzie krolował pan bog twoy o goro řion z rodzaui w rodzaui. *WróbřOřt* 145/10, vv v; *LubPs* M2v, V5v, X; *KrowObr* 243; *Leop Ps* 98/1; *Rejřwierz* 15; gdy řřtáná řřzytki diabelřkie nauki y wymyřły/ tedy Kryřtus řam krolować będzie *BibRadz* II 141b, II 59d, 1.*Cor* 15/25; *BielKron* 134v; *GrzegRóżn* F4v, I4; *RejAp* BB7, 97, 97v [4 r.], 145, Ee; *RejPos* 17, 109v [2 r.], 231v, 312v [3 r.]; *Grzegřm* 5; zátym cie Pánu Bogu poruczám [...] ktory kroluie bez pocřátku/ y będzie bez końcá ná wiek wiekow *Rejřwierc* 179v; Ták wierz iż ieřt coř dziwneřo/ A nie rozmyřłu nářzeřo. W řtanie troiákim kroluiąc/ A w iedney mocy pánuiąc. *RejřwiercPodw* 183v; Iehowa kroluie/ niech řię rozráduie řiemiá *BudBib Ps* 96/1, *Ex* 15/18, *Ps* 95/10; *CzechRozm* A6v, 169, 182, 182v [7 r.], 183 (20); *KochPs* 70, 140, 148; *MWilřHist* B2; Bog oćiec [...] pořádzil go [*Chryřtusa*] po práwicy řwey: áby on řam [...] ná mieyřcu iego krolował: á krolowałyby w pořřzod nieprzyiaćioł/ ář do zwyćięzenia ořtátnieřo nieprzyiaćiełá řmierć. *CzechEp* 328, 328 [4 r.], 330; *ArtKanc* A5, A8v, B18v, F13v, K12 (8); *WujNT* 1.*Cor* 15/25, *Apoc* 9/6; *SkarKaz* 243a, 551b.

krolować komu (1): ti řam iáko řřzechmocny pan będziefz im krolował/ A lud twoy ná wieki wiekow tu będziefz řpráwował *LubPs* gg3.

krolować nad kim, nad czym (26): *Regnabit deus řuper gentes* [...] Będzie krolował pan bog nad ludem řwym *WróbřOřt* 46/9; *RejPs* 121, 143, 215v; *LubPs* M4v, T4; *BielKron* 63v; Pán kroluie náđ nimi/ á oni řá teraz mizernym podnořřkiem nog iego/ y řřzytkich wiernych iego. *RejAp* 92v, 97; *RejPos* 17, 84v, 269v, 272v, 312v, 329v; *BudBib* 1.*Reg* 12/12, *Ps* 46/8[9]; *BudNT Luc* 1/29 [33]; *CzechRozm* 184v, 246; *Skarřjedn* 61; *ArtKanc* E6v; *WujNT* 710; *PowodPr* 24; *SkarKazSej* 689a.

krolować z kim [o osobach Trójcy řřw.] (75): *OpecřYw* 21v; *LubPs* Z2v; Dáwa tu znáć o Bogu oycu ktory řřzytek řáđ dał řynowi řwemu/ á będzie wiecznie z nim krolował y z řuchem řwięty. *BibRadz* I 451a marg; *RejAp* 198; *SkarřYw* 286; *ArtKanc* F14v. Cf *W formule modlitewnej*.

krolować w czym (23): *OpecřYw* 8v; *KromRozm* III Ev; Iáko zacie Pan kroluie w kořciele řwoim *LubPs* P5v marg, V5v, řř2; *BibRadz* *Is* 24/23, *Sap* 3/8; *BialKat* 206; řam Pan Bog w duřzy y w ciełie nářzym krolować będzie. *KuczbKat* 390; *CzechEp* 299; *LatHar* 483 marg; *WujNT Luc* 1/33. Cf »krolować w niebie«, »krolować w niebie, w řiemiu«.

W formule modlitewnej kończącej modlitwę [w tym: z kim (69); na wieki (90), wiecznie (4)] (98): yen ziwyełł ij krolyuyelł łbogiem oycem ij łduchem łwyatim/ nawyeki wyekow. Amen. *BierRaj* 21, 16, 21v, 22 [2 r.]; przełz pana nałczego yefu criłta łzyna thwego. kthory łtobą zywy y kroluye wgyednołczy ducha łzwyatęgo nyny y nawyeki przełz konycza, Amen. *PowUrb* +v, +2; *TarDuch* D2v, D6, E2; Co nam rącz dąć Pánie Boże wTroycy iedyny/ kthory żywielł y kroluiefł w iedności Bołłwá twęgo ná wieki wieczne/ Amen. *RejPos* 186v, 83, 177v, 237v, 267, 339v, 356v; *SkarJedn* 330; *SkarŻyw* 70, 76, 115, 119, 349 (14); *WerGość* 270; przez Kryłta Páná náłzego/ ienł z tobą kroluie wiecznie/ y z Duchem łwiętył łpołecznie. Amen. *ArtKanc* M2, T6; *LatHar* 21, 23, 50, 54, 56 (39); *WysKaz* 48; *SiebRozmyśl* E2v, E3v, E4, M2v; *SkarKaz* 8b, 45b, 85b, 123b, 210b, 280b (13); *SkarKazSej* 677b, 664b, 688b, 696a, 702b, 707b.

Zwroty: »krolować w niebie, na niebie« [szyk zmienny] (10 : 1): *HistAl* K; *LubPs* P6; *BibRadz* II 69c marg; *HistRzym* 97v; trzeciego dnia zmartwych włtawłzy/ ná niebie kroluie y przyidzie łędzić żywych y vmárłych. *SkarŻyw* 68, 91, 120, 263, 443, 566; Boże Oycze wieczny/ kroluiefł łam wiecznie w niebie *ArtKanc* I5v.

»na ziemi, (i) (na) niebie, w niebie, w ziemi krolować« (3 : 1): *LubPs* F4, M; *KochPieś* 17; on/ oycá Dawidá łtolicę ołiędłzie [...] ná ziemi y niebie łam krolować będlzie. *GrabowSet* F3v.

»krolować na (a. przez) wieki (wiekow a. wiekom, a, wieczne), wiecznie« = *regnare in perpetuum* a. *in saecula* (*saeculorum*) *Vulg*; *regnare in aeternum* *PolAnt* [szyk zmienny] (121 : 23): Ale wđdy nieprzyłledem iá kralowatł człęnie/ iako ty wierzyłł/ ale wiecznie *OpecŻyw* 120; *GlabGad* L7; *WróbŻółt* P5, ee4v; *RejPs* 121; Rącz łam Pánye krolować tu ná wyeki wyeczne/ A rącz z zyemye wytráćić pogańłtwo włłeteczne *LubPs* C3, C5, Qv, T4, Xv, gg (9); *Leop Ps* 145/10, *Sap* 3/8, *Apoc* 22/5; *RejAp* 69, 95v, 96, 97v [2 r.], 154v (8); *RejPos* 17, 109v, 124v, 271v, 312v (7); Y krolować będlzie nád domem Iákovowym ná wieki/ á krolełtwu ięgo nie będlzie końcá. *BudNT Luc* 1/29[33]; *CzechRozm* 64; *KochPs* 40, 96; *SkarŻyw* 75, 342, 414, 538; *CzechEp* 299; *KochPieś* 17; *ArtKanc* A3v, I2v, I5v, Nv; *LatHar* 409, 483 marg; *WujNT Luc* 1/33, *Apoc* 11/15. Cf *W formule modlitewnej*.

Szereg: »panować i krolować« (1): [Pan] będlzye obrońcá náłzym/ á nikomu inemu nád námi pánować y krolować nie da *RejPos* 142v.

b. *O szatanie, antychryście, bogach piekielnych (władcach piekła, grzechu)* (12) : *RejAp* 24; Antichriłł włładwłzy w kołłciele Bożym/ kroluie w połłzrod krolełtwá Chriłtułowego *CzechRozm* 184v, 184, 184v; *ArtKanc* L; wilł y lew piekielny gorę miał y krolował/ y włłzytki zábijáł: oto łię cíchy y pokorny báránek vkázuie/ kthory głowę ięgo łkrufłzy *SkarKaz* 515b.

krolować nad kim, nad czym (2): *RejAp* 140v; Pluto záłię nád piekły kroluie. *PudłFr* 75.

krolować na czym (2): Aby Száthán ná łwiećie przełłtał krolować/ prołłimy *BiałKat* 206; *CzechRozm* 184.

krolować w kim (2): Ze by w nas niekrolował łzatan przes grzechi *SeklKat* S2; *GórnTroas* 31.

c. *O antropomorfizowanych zwierzętach i rzeczach (w bajkach)* (3) : *Liłłzká* iey [małpie] odpowiediáłá/ Iákożęł krolować chćiáłá: Nie máiąc w łobie mądlrołłci *BierEz* Kv.

krolować nad kim, nad czym (2): *BielKron* 50v; drwá/ chćiáły łobie krolá wybráć/ y mówıły do oliwy: áby nád nimi krolowáłá *BiałKat* 66.

2. *Przebywać z Bogiem w krolestwie niebieskim, doznawać wiecznego szczęścia; regnare Vulg, PolAnt; conregnare PolAnt (96) : OpecŻyw 185v; Kryřtus prawdziwie ieřt [...] przyrodzonym dziedzicem/ á my kroluemy y řpołu dziedzicmi ieřtechmy przez przyřpořobienie/ ktore řię nam przezeń zřtáło. BibRadz II 120c marg; RejAp 188v; ábyřmy po tym řywořie przyřzli do ráiu/ gdzie naydziemy vczynki nářze zapłátne ktoreřmy czynili ná thym řwiećie/ á thám będziem Krolować w chwale wieczney. HistRzym 91v; SkarŻyw 245, 357, 358 [2 r.], 398; CzechEp 245; WujNT Rom 5/17, 1.Cor 4/8 [3 r.].*

krolować przy kim [przy Chrystusie] (3): I náře vmarłe ćziało [...] ktore wićrnie w řywořie Bąć w ćieřkořciach/ bać w kłopoćzie Stale prřinim w wierze řtało Prřinim [Chrystusie] bedcie [!] Krolowało RejKup s5; RejWiz 152v; RejAp 168.

krolować z kim [w tym: w czym (2); z Bogiem, Chrystusem, Matką Boską] (71): PowUrb +3; chceřli s Kriřtuřem krolowatz/ przykřdem Kriřtuřowym mářs na tym řwiećie řyřtz. OpecŻyw 51; mámy z mářtwych wřtaci Z bogiem krolowaci. OpecŻyw 171v, 159v, 171, 191, [192]v; PatKaz I 18; PatKaz III 151v; day to Boże ábyřćie dořthali Kroleřwa/ řebyřmy řpołecznie z wámi krolowáli. BibRadz 1.Cor 4/8, 2.Tim 2/12; RejAp 167v; HistRzym 100; RejPos 27v, 252; kthóřzy [umarli] kroluią s pánem Bogiem w okwitéy rořkořzy BiałKat 156; RejŻwierc 5; RejPosRozpr c; CzechRozm 227v; SkarŻyw 189, 198, 286, 371, 414; NiemObr 4; ArtKanc D13v, F19v, K19v, L4, N16v (7); WujNT 159, 551, 845 marg, 883, Cccccc (11); SiebRozmyřl Bv; SkarKaz 635b. Cf »krolować wiecznie«, Szereg.

Zwroty: »w niebie, na niebie krolować« [szyk zmienny] (12 : 1): dwoiego weřelá niemořez mietz/ to ieřt kochatz řię tu na tym řwiećie/ a potym krolowatz ř panem Ieřuřem w niebie. OpecŻyw [192]v; RejWiz 152v; HistRzym 98, 100; vćiekamy řię teř do pomocy řwićtych łudźi ktory řiuz w niebie kroluią KuczbKat 365; WujJud 56v; CzechRozm 124v; duřze ich wniebie kroluią/ przez krolá nád krolmi Paná nářzego Ieřuřa SkarŻyw 437, 120, 286, 371; ArtKanc L4; WujNT 885.

»krolować wiocznie, na wieki (wiekom *a.* wiekow, *a.* wieczne)« [w tym: z kim (23)] = *regnare in saecula saeculorum PolAnt, Vulg [szyk zmienny] (15 : 13):* Pořtěpuy/ pořtěpuy krolewá niebieřká/ wřtěpuy ku twému řynowi/ abys s nim nawieki krolowala OpecŻyw 182v, 149, 189v; SeklKat T2, Xv; MurzHist N4; KrowObr 50; RejWiz 124v, 152v [2 r.]; BibRadz Apoc 22/5; RejAp 86v, 98, 118, 187v, 188v, Ff4; A zgotowánichmy ktemu/ ábychmy zwycięřyřwřzy tę docieřną [!] řmierć [...] z Hetmánem řwoim/ gdyř nas bráćiřzki řwemi zowie/ řywo á wiecznie krolowáli. RejPos 109v; iřbyř nas potym doprowadzić raczył [...] do onego wiecznego kroleřwa řwego/ w ktorymeř z námi obiecał krolować á řohie rořkořzować ná wieki wiekom Amen. RejPos 199, 7, 27v, 154; ArtKanc B20v, F14v, K18; LatHar 524, 673; WujNT Apoc 22/5.

Szereg: »řić i krolować z Chrystusem« (3): řili y krolowáli s Kriřtuřem przez thyřiąc łat RejAp 167v, 167v; WujJud 56v.

3. *Odgrywać dominującą rolę, górować, panoszyć się; regnare Vulg, PolAnt, Modrz (34) :*

a. *O osobach (10) :* W rozrădowánium řprăwiedliwych hořna chwałá: á gdy kroluią řli/ vpádek łudzki. Leop Prav 28/12; GrzegRóżn F4; SkarJedn 93; LatHar 388.

krolować na czym (3): CzechRozm 200v; y vczyniřs nas Bogu nářzemu krolořtwem y kápłanmi/ y będziemy krolować ná řiemi. WujNT Apoc 5/10, s. 851 marg.

krolować w kim, w czym (3): Proffim [...] aby zawżdy krolował wŕerczach náfzich pan Chriřtus przes łowo łwoie *SeklKat* S2, S2, X2.

b. *O abstraktach* (24) : *BudNT Rom* 5/21 [2 r.]; iednego przełtęptwem łmierć krolowała przez iednego *WujNT Rom* 5/17, *Rom* 5/21 [2 r.], s. 544 [2 r.]; [*pobożność*] w łercu twym łwoy łtolec znáfznie połtawiała. Przy niey two nabożeńłtwo kroluie łpołecznie *SapEpit* A4.

krolować między kim (1): który to vrząd [*kapłana*] [...] między Ludem Bożym/ záfzwe Królował *OrzQuin* V2.

krolować nad kim (3): *BudNT przedm* b3 [2 r.]; Ale łmierć krolowała od Adámá aż do Moyzełzá: też y nád tymi ktorzy nie zgrzełzyli *WujNT Rom* 5/14.

krolować w czym (10): aby pokoy [...] krolował á rołkázował w przybytkoch náfznych/ á iłby nas opánowało krolełtwo łwięte twoie *RejPos* 115, 17; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *ModrzBaz* 144v; Niechże tedy nie kroluie grzech w wáfzłym łmiertelnym łiele *WujNT Rom* 6/12, s. 543 [2 r.], Bbbbbb2; *SapEpit* A4.

W przeciwstawieniach: »krolować ... upaść (2), milczeć« (3): vpadł czárt/ á kroluie/ Pan/ vpádłá łmierć/ á kroluie żywot/ vpadł grzech/ á kroluie miłofierdzye. *RejPos* 109v; milczy práwo Boże w tey koronie: á mułzą krolować [*regnent*] wniew zabiiánia/ łwawola/ y inłze złołci z tąđ pochodzące. *ModrzBaz* 144v.

4. *Mieć się dobrze, żyć w dostatku* (3) : Tá tełz ziemiá do ktorey wnidziełz á ktorą widziłz iłz theras Kroluie [*quam nunc vides regnare regionem*]/ vyzrą ią iáko będzie łpułtołzona. *BudBib* 4.*Esdr* 5/3.

W przeciwstawieniu: »krolować ... żebrać« (1): Fortuná [...] raz bogáta/ drngi raz nága/ raz iezdna/ drugi raz piełza/ raz kroluie/ drugi raz żebrze/ raz páni/ drugi raz błáźnicá. *KlonFlis* B.

a. *Przebywać jako wyláczny wláłsciciel* (1) : oná gorá [...] on loch nágotowálá Kákułowi/ iákoby ná to vrość miálá. Tám łobie dom vlubił y one tám łienie: Tám krolował/ tám z gęby wypułzczał płomieie. *KlonWor* 21.

Synonimy: **1.**, **3.** *panować, rzáđzić, włádać.*

Formacja wespółrdzenna: *zakrolować.*

Cf **KROLOWANIE, KROLUJĄCY, SPÓŁKROLOWAĆ**